

23 ting om å formidle på nett

Opphavsrettslig perspektiv

Olaus Ingskog Bergstrøm

Valentina Moreno

Juridiske rådgivere

Struktur

DEL 1 - Generell innføring i opphavsretten

DEL 2 - Hva er digital formidling

- Grensedragning privat/offentlig bruk

DEL 3 - Typetilfeller fra biblioteksektoren

- Aktuelle fribrukshjemler

DEL 4 - Rettighetsklarering

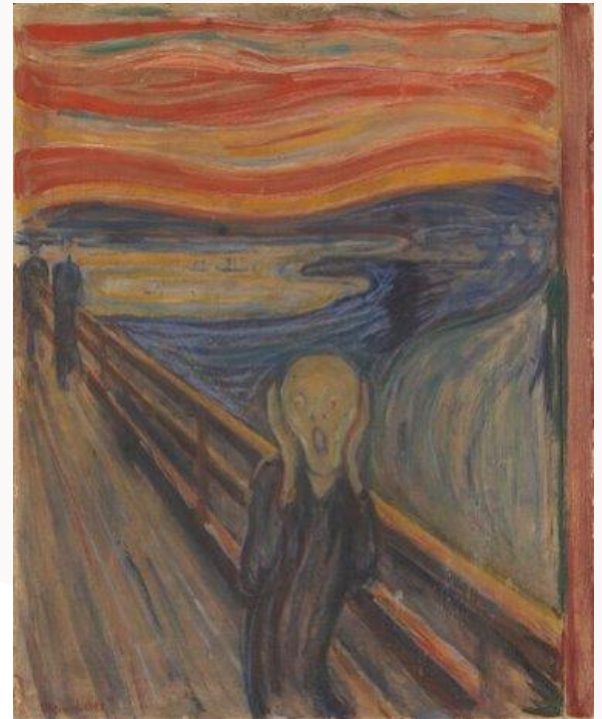
Generell innføring i opphavsretten

23 ting om opphavsrett

DEL 1

Hva er opphavsrett?

- Beskyttelse av åndsverk
 - Åndsrett til verket
 - Eiendomsrett til eksemplaret
- Åndsverkloven § 2
 - Verkshøydekravet
 - Tre vilkår
- Ingen formalitet for beskyttelse
 - Ikke krav om registrering
 - Ikke krav om merking

Skrik av Edvard Munch

Verkshøydekravet
Nærstående rettigheter

Hva opphavsretten beskytter

1. Frembringelse

- Åndsverkloven § 2
 - Den som "skaper" et åndsverk har opphavsrett
- Åndsproduksjon fra en opphaver
- Ikke vernet:
 - Faktaopplysninger
 - Ideer
 - Gjenstander fra naturen
 - Rutinearbeid

*Narutos selvportrett
Foto: Naruto*

2. Litterære eller kunstneriske område

- Åndsverkloven § 2
 - "litterære eller kunstneriske verk av enhver art"
- Vitenskapelige litterære fremstillinger
- Ikke uttømmende opplisting
 - a) *tekster av alle slag, blant annet av skjønnlitterær og faglitterær art*
 - b) *muntlige foredrag*
 - c) *sceneverk, både dramatiske, musikkdramatiske og koreografiske verk, pantomimer og hørespill*
 - d) *musikkverk, med eller uten tekst*
 - e) *filmverk*
 - f) *fotografiske verk*
 - g) *malerier, tegninger, grafikk og lignende billedkunst*
 - h) *skulptur av alle slag*
 - i) *byggningskunst, både tegninger og modeller, og selve byggverket*
 - j) *billedvev og gjenstander av kunsthåndverk og kunstindustri, både forbildet og selve verket*
 - k) *kart, samt tegninger og grafiske og plastiske avbildninger av vitenskapelig eller teknisk art*
 - l) *Datamaskinprogrammer*
 - m) *oversettelser og andre bearbeidelser av verk som er nevnt foran.*

3. Åndsverkskarakter

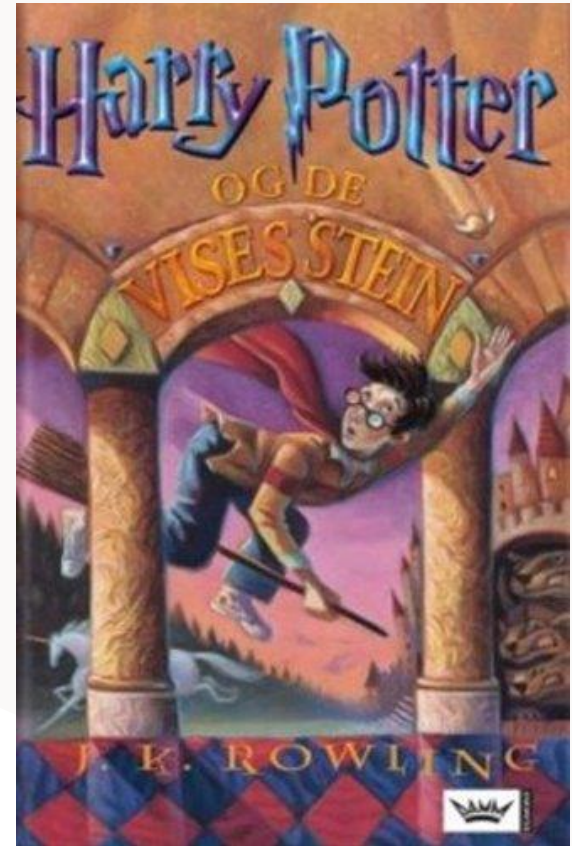
- Åndsverkloven § 2
 - "original og individuell skapende åndsinnsetning"
- Krav om egenhet
- Valgfrihetssynspunktet
- Ikke krav om:
 - Nyhet
 - Kvalitet
 - Størrelse
- Dobbeltfrembringelse

"Elg i solnedgang"
Foto: De Heibergske Samlinger
– Sogn Folkemuseum

Bearbeidelse

- Åndsverkloven § 6
 - "oversetter"
 - "andre måter bearbeider et åndsverk"
 - "overfører det til en annen (...) form"
 - "opphavsrett til verket i denne skikkelse"
- Må ha tilført egen skapende åndsinnsett
- Avhengighetsverk
- Inspirasjon ikke vernet

*Torstein Bugge Høverstad
oversettelse av Harry Potter,
Original: JK Rowling*

Samleverk

- Åndsverkloven § 7
 - "sammenstille flere åndsverk eller deler av åndsverk"
- Opphavsrett til samleverket
- Enkeltes bidrag kan skilles fra hverandre

BLÅ SALME

T. Erik Bye
MÅn Henning Sommerro

Jeg syn-ger meg en blå, blå sal-me ndr da-gen svin-ger kut-ten til far-vel ogror med sak-te å-re-tak mot stren-der dit al-le da-gerror ndr det blir kvevd. Da-so-ker jeg min hvi-le ved Da-se-ker jeg ved tre-ets tryg-go-rot mens sarkt-hans-or-mer glo-der gront i tre-ets rot mens sarkt-hans-or-mer

© Copyright 1995 Bismann Musikforlag Norge AS
2. opplag 1996

3

KOPIERING FORBUDT

Tekst: Erik Bye
Melodi: Henning Sommerro

Fellesverk

- Åndsverksloven § 8
 - "felles skapende åndsinnsetts"
- Opphavsrett i fellesskap
- Enkeltes bidrag kan ikke skilles fra hverandre

*Brudeferden i Hardanger av
Adolph Tideman og
Hans Fredrik Gude*

Nærstående rettigheter

- Arbeid/prestasjoner som har tilknytning til åndsverk
 - § 16 utøvende kunstnere
 - § 20 produsenters enerett
 - § 22 kringkastingsforetaks rettigheter
 - § 23 fotografiske bilder
 - § 24 databaser
- Beskyttelse av investeringer
 - Personlig og økonomisk

*Innspilling av SKAM
Foto: Mathilde Lea/Dagbladet*

Fotografi

- Fotografisk bilde, åvl. § 23
 - "frembrakt ved bruk av kamera eller ved annen teknikk som kan likestilles med fotografering"
- Fotografisk verk, åvl. § 2
 - Oppfyller verkshøydekravet
- Retten til eget bilde, åvl. § 104
 - Aktuell og allmenn interesse
 - Hovedinnholdet viktigst
 - Forsamlinger og folketog

*Morten Krogvold på utstilling
Foto: Rolf Øhman*

Ideelle og økonomiske eneretter

Hvordan opphavsretten beskytter

Økonomiske rettigheter

- Åndsverkloven § 3
- Eksemplarframstilling
 - Varig eller midlertidig
- Tilgjengeliggjøring
 - Spredning
 - Visning
 - Fremføring
 - Overføring
- Positiv og negativ side
- Kan overdras

*Hariton Pushwagner
Foto: Fine Art AS*

Ideelle rettigheter

- Åndsverkloven § 5
- Rett til navngivelse
 - Etter god skikk
- Respektretten
 - Vern mot krenkende bruk
- Personlige rettigheter
 - Kan ikke overdras
- Klassikervernet
 - Åndsverkloven § 108

*Sinnataggen av
Gustav Vigeland,
Foto: Karl Harstad*

Vernetid

Hvor lenge opphavsretten beskytter

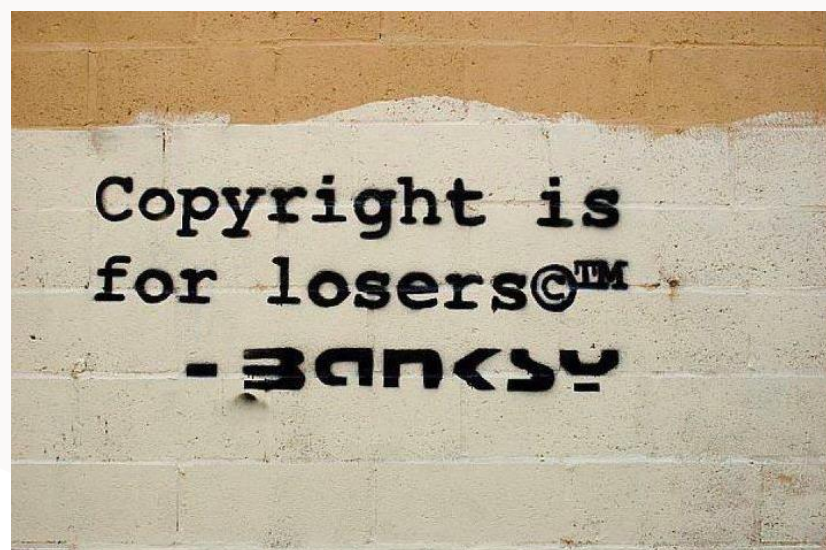
Vernetid åndsverk

- Åndsverkloven § 11:
 - 70 år etter utløpet av opphavers dødsår
 - Opphaver død i 1950
 - Vernetid 1951-2020
 - Falt i det fri 1. januar 2021
- Flere opphavere
 - Lengstlevendes dødsår
- Anonyme åndsverk, § 12
 - Tidspunktet for offentliggjøring
- Arv, § 75

Vernetid nærstående rettigheter

- Utøvende kunstnere, produsenter, kringkastingsforetak:
 - 50 år fra fremføring, innspilling, sending
- Databaser:
 - 15 år fra skapelse
- Fotografisk bilde:
 - 15 år etter dødsår, minst 50 år fra fotograferingen
- Retten til eget bilde:
 - 15 år etter dødsår

Unntak

Hvordan opphavsretten avgrenses

Begrensning av opphavsretten

- Fribruksregler
 - Bruk innen nærmere bestemte rammer
- Tvangslisens
 - Rett til bruk mot vederlag
- Avtalelisens
 - Avtale med representativ rettighetsorganisasjon
- Vederlagsordninger
 - Statlige ordninger
- Avtale med rettighetshaver

Utgitt eller offentliggjort

- Åndsverkloven § 10
- Offentliggjort:
 - Lovlig "gjort tilgjengelig for allmenheten"
- Utgitt:
 - "rimelig antall eksemplarer"
 - "samtykke av opphaver"
 - "brakt i handelen eller på annen måte er spredt blant allmenheten"
 - "gjort tilgjengelig for allmenheten på internett"

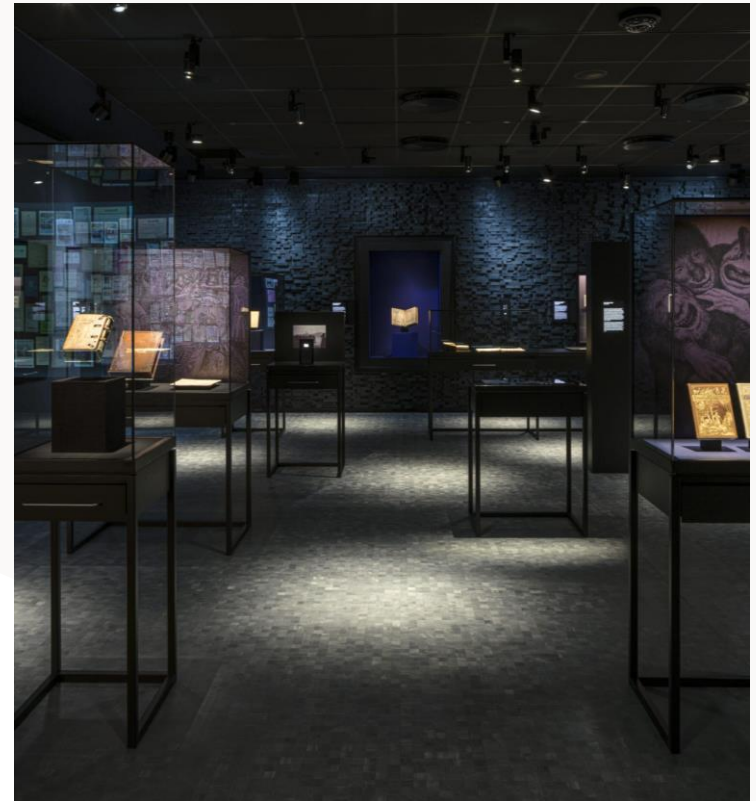
Ervervsmessig bruk/ervertsøyemed

- Ervervsmessig bruk
 - Økonomisk overskudd
 - Omfatter ikke
 - Selvkost
 - Symbolsk betaling
- Bruk i ervertsøyemed
 - Kommersiell bruk
 - Kan omfatte gratistjenester

Konsumpsjonsretten

- Spredningsretten, § 27
 - Eksemplarer som "solgt eller på annen måte overdratt"
- Visningsretten, § 28
 - Eksemplarer som er "utgitt" eller "overdratt"

*Nasjonalbibliotekets
permanentutstilling, Opplyst*

Privatkopiering

- Åndsverkloven § 26
 - "ikke skjer i ervervsøyemed"
 - "enkelte eksemplar av et offentliggjort verk"
 - "fremstilles til privat bruk"
- Medienøytral
- Fremmed hjelp

Struktur

DEL 1 - Generell innføring i opphavsretten

DEL 2 - Hva er digital formidling

- Grensedragning privat/offentlig bruk

DEL 3 - Typetilfeller fra biblioteksektoren

- Aktuelle fribrukshjemler

DEL 4 - Rettighetsklarering